

Obraćanje prvog potpredsednika Vlade i ministra spoljnih poslova Republike Srbije Ivica Dačića na prijemu povodom posete članova delegacije Međunarodnog komiteta slavista:

„Poštovani profesori,
Uvaženi naučnici,
Dragi gosti,

Predstavlja mi zadovoljstvo što imam priliku da učesnike 16. međunarodnog kongresa slavista, koji se održava u Beogradu u periodu od 20. do 27. avgusta, ugostim u Ministarstvu spoljnih poslova Republike Srbije, koje je i podržalo ovaj događaj, od samog početka kada smo istakli našu kandidaturu za domaćina. Činjenica da je Beograd domaćin ovako velikog i važnog naučnog skupa, kako za slavistiku, tako i za srbistiku, najbolje govori o značaju koji Međunarodni kongres slavista ima u našoj akademskoj zajednici.

Iako je još davne 1939. godine, Beograd bio izabran za domaćina 3. kongresa, zbog izbijanja Drugog svetskog rata i u znak solidarnosti sa porobljenim slovenskim narodima, kongres nije održan. Danas, u drugačijim međunarodnim okolnostima, imamo priliku da sagledamo izazove sa kojima se suočavaju slovenski jezici, pre svega kroz proces globalizacije i razvoj i primenu informatičke tehnologije, koja je sa sobom nametnula anglosaksonski jezički obrazac kao dominantan i neophodan. Političke i ekonomske krize koje su zapljusnule evropski kontinent, poput migracija, kako onih unutar Evropske unije, tako i veliki migrantski talasi sa Bliskog istoka i severne Afrike, izazvali su veliku zabrinutost evropskih naroda za opstanak svog demografskog i kulturnog nasleđa. Ove krize nisu mimoišle ni slavističku jezičku naučnu zajednicu.

Situaciju na prostoru Balkana dodatno komplikuje stalni proces fragmentacije srpskog jezika, gde se od zajedničkog i jedinstvenog jezičkog korpusa, političkim i državotvornim razlozima opravdava stvaranje novih jezičkih varijeteta, koji se lingvistički ne razlikuju, ali na političkoj ravni dobijaju osobine drugačijeg, nacionalno-državnog i vrlo često svoj identitet grade poricanjem svog jezičkog originala. To što su Sjedinjene Američke Države svoju borbu za nezavisnost od Britanske imperije usmerile na političko-teritorijalno-ekonomsko oslobađanje, ni jednog trenutka ne sporeći svoj engleski jezik, bez pretenzija da postane američki, dovelo je do toga da danas i SAD, Velika Britanija, Kanada, Australija i Novi Zeland, ne samo da govore istim jezikom, već i svet i pojave u njemu gledaju istim zajedničkim očima. Da li možemo reći da

je upravo zajednički jezik ona spona koja ove zemlje drži na istoj političkoj strani. Zar ne bi pravilno lingvističko sagledavanje prostora štokavskog ijekavskog narečja, koje je Vuk Stefanović Karadžić uzeo za osnovu reformisanog srpskog jezika, a koje obuhvata značajne delove današnje Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske pomoglo da se pravilno sagleda sudbina srpskog naroda koji je vekovima podeljen između dva moćna carstva, različitih religijskih i političkih sistema, u brojnim slučajevima gubio svoj verski identitet, ali ne i jezički. Otuda se u srednjovekovnoj književnosti Dubrovnika, Kotora, Perasta i drugih primorskih gradova mogu naći podaci o Srbima rimokatoličke vere, slavljenju Nemanjićkog carstva kao svog kulturno-političkog bastiona, bolnom sećanju na Kosovski boj i pale srpske junake. Mitovi, legende, junačke pesme koje su postale okosnica usmene književnosti prenosile su se sa generacije na generaciju zahvaljujući zajedničkom jeziku, koje je postalo uporišna tačka očuvanja kolektivnog identiteta. Otuda nije iznenađenje da se u srpskom književnom korpusu nalaze i pisci muhamedanske veroispovesti koji su svoja dela pisali na srpskom jeziku i time trajno zapečatili svoju identitetsku pripadnost. Uprkos mnogim pokušajima da se paralelno sa procesom stvaranja novih jezičkih varijeteta i pisci preuzimaju prema svom geografsko-teritorijalnom poreklu, ova pojava nije zaživela, jer su upravo njihova književna dela svojim jezikom, temama, istoriografskim podacima i kulturološkim obrascem trajni deo srpskog kulturnog koda.

Čuveni naučnik Ludvik Flek je rekavši da svet gledamo svojim očima, ali ga vidimo očima svojih kolektiviteta, izrekao suštinu, oči kolektiviteta su njegov jezik, zato je svaka manipulacija pripadnosti potencijalno opasna.

Dodatni problem predstavlja i sve veća marginalizacija upotrebe ćirilice, pravdanjem univerzalnosti latiničnog pisma, čime se prenebregava opasnost od udaljavanja od svojih jezičko-tradicionalnih korena, a ujedno se trajno narušava kulturološki identitet naroda. Nemaran odnos prema ovim pojavama može da nanese nepopravljivu štetu i da svu borbu naših predaka koji su vekovima podnosili ogromne žrtve braneći svoj jezički, nacionalni i verski identitet učini uzaludnom. Upravo ovde ja vidim odgovornost jezičke naučne zajednice, pre svega vas slavista, koji argumentovanim, nepristrasnim metodama morate da odbranite istinu i nauku.

Poštovani prijatelji,

Održavanje 1. kongresa slavista 1929. godine u Pragu bio je rezultat velikih društvenih promena koji su se desile u Evropi. Izbijanje Prvog svetskog rata, rušenje četiri carstva i sa jedne strane oslobađanje slovenskih naroda, formiranje nacionalnih država slovenskih naroda, a sa druge pojava komunizma, nametnuli su i obavezu drugačijeg izučavanja i pozicioniranja slovenskih jezika. Kako tada, tako i danas, opet novim preoblikovanjem evropskog prostora, stvaranjem nadnacionalnog entiteta sa deklarativno istim pravima svih država, pa i u upotrebi svojih jezika, nameće se pitanje da li su u praksi, pored istih prava, jednake i mogućnosti. Veća vidljivost slovenskih kultura i adekvatno približavanje naročito mlađim naraštajima omogućilo bi i bolje razumevanje uloge i značaja koji su slovenski narodi imali tokom istorije, iako su gotovo uvek podeljeni geostrateškim interesima velikih sila i mnogo puta kulturološki marginalizovani.

Obeležavanje 200 godina Srpskog rječnika Vuka Stefanovića Karadžića, prilika je da se ponovo

ukaže na njegov veliki reformatorski rad i značaj. Standardizacija jezika koja se vrši definisanjem gramatičkih pravila i sakupljanjem leksičkog fonda jednog jezika omogućava njegovo izučavanje, prevođenje i približavanje strancima. Upravo je zato ovaj segment Vukovog rada od neprocenjivog značaja. Izuzetna dela srpske književnosti, mahom narodne, postala su dostupna širokoj evropskoj publici. Zato ne iznenađuje da je i veliki Gete bio zadivljen srpskom usmenom književnošću, koja je svojim književno-umetničkim izrazom prevazilazila granice folklornog stvaranja.

Dakle, jezik kao opšte dobro svakog naroda predstavlja njegovu kulturnu riznicu, čuvar je njegove jedinstvenosti i temelj nacionalnog identiteta. Zato nije nevažno kojim jezikom govorimo, kojim će jezikom pričati naša deca i koliko se i gde se jezik izučava.

Duboko verujem da okupljanje vodećih svetskih slavista, živa razmena ideja i iskustava, sagledavanje onoga što je urađeno između dva kongresa i šta treba da se radi u godinama koje dolaze, jeste pravi način da zajednički prevaziđemo izazove sa kojima se suočava slavistika u modernom dobu.

Nadam se da ste u protekla tri dana imali prijatan i plodotvoran boravak u našem gradu i da ćete iz njega otići sa novim idejama i planovima. Iako većini vas ovo sigurno nije prva poseta Beogradu, želim da iz njega ponesete nove, lepe utiske koji će biti podsticaj da ponovo dođete.

Sada vas pozivam da obidete Muzej srpske diplomatije. Među istaknutim diplomatama, na naš ponos, naići ćete na one koji su svojim opusom ostavili neizbrisivi trag u svetskoj i slovenskoj književnosti, kao što su Andrić, Crnjanski, Dučić, Rakić, Nušić i mnogi drugi zbog kojih su se, siguran sam, brojni mladi ljudi rešili da izučavaju srpski jezik.

Hvala na pažnji!"

{youtube}8YThjhRbX6g{/youtube}

{joomplucat:1582 limit=10|columns=4}